LUNA UNEI NOPȚI DIN LUNA MAI

LADISLAU DARADICI

I.

În ziua în care puştiul a dispărut, Ştefano se simţise mai rău. Era sfârşitul lui mai. Îl aşteptase, călcându-şi suferinţa în picioare, însă băiatul n-a apărut.

Spre seară, câţiva tineri au pornit să-l caute, dar lui tot nu i-au spus nimic. Aveau un răspuns pregătit în caz că s-ar fi interesat totuşi: că l-au trimis pe puşti la Gina, în oraş. Gina era mătuşa lui Ştefano şi cu o zi înainte chiar el insistase asupra unei astfel de soluţii. Dar cum să trimiţi copilul fără să-şi ia rămas bun? Tatăl de la el, el de la tată, se ştia doar că ar fi fost ultima lor întrevedere.

În săptămânile care au trecut, boala lui se agravase. Cancerul ăsta era ca un monstru mititel care se cuibărise în trupul lui regăsindu-se acolo. Era un ***mic-monstru-mare*** care se hrănea, sporea, devenind tot mai viguros, în timp ce Ştefano se mistuia văzând cu ochii.

De o săptămână nici nu mai dormea şi era atât de slab, încât puteai să-l ridici în braţe ca pe un copil. Până atunci mai aţipea un ceas-două pe zi, noaptea însă veghea şi, alături de el, veghea toată casa.

În seara aceea, când am fost anunţat că mă chemase Irina pentru că dispăruse Ştefano, la început m-am gândit că probabil aflase de băiat. Eram în pat cu Lena şi reflectam la o mulţime de lucruri. Apoi s-au auzit bătăile în geam şi am ieşit.

Făcuserăm dragoste ca-n vremurile noastre bune, şi acum Lena dormea ori cel puţin mi se părea mie că doarme. Lena avea întotdeauna un somn bun, pe ea n-o munceau obsesiile, era o femeie cu picioarele pe pământ. E suficient unul cu imaginaţia bolnavă, obişnuia să glumească pe seama mea. Gândindu-mă însă la Ştefano, mi-am zis: Iată, noi trăim felia de voluptate a vieţii, în timp ce el se zbate ca ştiuca pe nisip, într-un joc înspăimântător de-a viaţa şi de-a moartea.

Ştefano a fost prietenul meu cel mai bun. Dar de când monstrul acela se

cuibărise în pieptul lui, s-a îndepărtat de toţi şi chiar şi de mine. S-a îndepărtat de Irina, soţia lui, n-o mai suporta în preajmă, iar puştiului i-a interzis categoric să-l mai vadă.

Copilul ăsta trebuie dus de aici, îmi spusese încă de pe vremea când mai puteai desluşi cuvintele din horcăitul acela straniu pe care-l scotea din gâtlejul ars de febră şi de durere. De ce să vadă cum mă zbat, de ce să fie martorul neputinţei mele? Mai bine să-şi amintească de mine aşa cum am fost când eram încă om...

N-am putut să-l fac să înţeleagă că greşeşte. Bolnavii, şi mai ales cei muribunzi, deseori devin tirani: nu poţi să li te opui.

II.

Irina mă aştepta în curte. Plângea. Mereu plângea când n-o vedea Ştefano, el nu suporta s-o vadă smiorcăindu-se. Puştiul dispăruse de dimineaţă, de când cu boala lui Ştefano pleca adesea, revenind însă după o oră, două.

Era un copil bizar, căruia nu-i plăcea să stea închis, chiar pe ploaie sau iarna prefera să stea în curte sau în grădină. Mai târziu, crescând, se obişnuise să hoinărească prin împrejurimi până pe malul Mureşului şi chiar până la pădurile de dincolo de mesteceni. Iar odată cu agonia lui Ştefano, parcă se zbătea şi-n el o pasăre rănită, nu-şi găsea locul şi aproape că nu vorbea cu nimeni.

Am întrebat-o pe Irina când a dispărut Ştefano. Cam de o oră, mi-a spus, ieşise în curte, ea profitând de absenţa lui pentru a aerisi odaia şi a mai pune câteva lemne pe foc. Ştefano pretindea să i se facă focul, stătea ore în şir cu privirile aţintite-n flăcările jucăuşe, iar ea se bucura văzând că nu suferă, părea că-l mai slăbesc durerile, înaintea izbucnirii blestematelor de crize când, aproape urlând, se zvârcolea în pat smulgându-şi părul, refuzând calmantele şi prezenţa ei: lasă-mă, îi poruncea atunci, du-te, erau momente când nu mă mai suporta nici pe mine.

Trebuie să-l căutăm, mi-a spus Irina, mi-e teamă să nu facă vreo prostie.

Un singur lucru ar fi putut face: să-şi ia viaţa, curmând astfel acea agonie imposibilă, la care era condamnat pentru o necunoscută vină.

Am luat-o prin grădini, de unul singur. Parcă ceva-mi şoptea unde putea fi. Era un loc unde obişnuiam să mergem împreună, uneori zile şi nopţi de-a rândul, la pescuit. Dar pescuitul era doar un pretext pentru a petrece câteva ore în tihnă, lângă foc, privind stelele şi povestind de una şi de alta.

Uneori ne întorceam cu câte un somon, crap sau mreană bătrână şi atunci sărbătoream: Irina şi Lena pregăteau peştele, mâneam o ciorbă, o saramură, pe urmă beam bere sau vin. Oare ce-şi mai poate dori omul în viaţă?

Noaptea era întunecată şi rece. Printre merii bătrâni abia se mai zărea cerul îngreunat de nori imenşi.. Mă gândeam la puşti şi la Ştefano: amândoi erau în pericol. Mi-am adus aminte că Irina îmi spusese că prietenul meu plecase doar în pijama. Era frig de-a binelea şi-mi zicea că-l voi găsi dârdâind pe undeva. Însă nu ştiam ce i-aş putea spune. De la o vreme nu accepta să-i mai spui nimic, nici măcar să-l întrebi cum se simte. Parcă-ţi spunea: încă dispun de viaţa mea şi, câte zile mai am de trăit, fac exact ceea ce cred eu de cuviinţă. Odată mi-a spus: Să mă spânzur dac-aş vrea, tu nu trebuie să încerci să mă opreşti...

Atunci i-am dat dreptate. Şi, totuşi, eram prietenul lui. Şi în ciuda izbucnirilor sale de neputinţă, avea nevoie de mine.

Începuse să sufle vântul şi m-am gândit că n-ar fi exclus să-nceapă şi ploaia. Mi-am scos o ţigară, dar până să reuşesc s-o aprind, vântul mi-a stins de câteva ori chibritul. M-am gândit la Lena, ea poate visa acum copilul acela mic şi pufos pe care ne chinuiam de câţiva ani încoace să-l facem. Dar parcă ceva ne stătea în cale. Singurul lucru ce ne-a rămas de făcut, mi-a spus râzând într-o zi, ar fi să încercăm fiecare pe cont propriu, eu cu un alt bărbat, iar tu cu altă femeie. Ca să vedem care e cel păcătos...

Nu ştiu ce-mi venise, dar m-am întrebat cine ar putea fi bărbatul cu care Lena să facă o astfel de *încercare.* Şi fără să-mi dau seama, m-am gândit la Ştefano.

Încă nu se îmbolnăvise.

III.

Nu mai aveam mult până la Mureş, când, în bezna aceea apăsătoare, am desluşit câteva gesturi omeneşti. Apoi s-a auzit şi un câine lătrând. Erau câţiva bărbaţi şi veneau exact în direcţia mea. Eram convins că îl găsiseră pe Ştefano. Şi îl şi găsiseră, dar nu-l aduceau cu ei.

Porniseră, de fapt, în căutarea puştiului. De Ştefano au dat la *Piatra lui Filip,* în locul acela unde apele Mureşului erau nespus de largi şi de adânci, aproape încetând să mai curgă. Stătea pe stânca aceea, dar nu s-au putut înţelege cu el. I-au vorbit, au încercat să-l lămurească, însă nu-i auzea. Apoi, când unul din tineri s-a apropiat, atingându-i umărul, Ştefano l-a

lovit şi băiatul a căzut de pe stânci în apă, fracturându-şi braţul. L-am fi putut aduce cu forţa, îmi explica unul mai bătrân, dar cum să dai în Ştefano?

Era ca şi când ar fi spus: Cum să dai într-un mort?

Aşa că l-au lăsat acolo, gândindu-se să mă cheme pe mine. Ştefano a rămas cu faţa spre Mureş şi, deşi era îmbrăcat doar în pijama, iar vântul sufla cu furie vălurind apele Mureşului, părea că nu simte frigul. Aştepta *ceva,* poate că îşi pierduse minţile...

I-am întrebat de copil. Toată seara umblaseră după el, dar în zadar. Vroiau să mai ia câţiva bărbaţi cu ei şi să continue căutarea. Trebuie să fie undeva pe aici, le-am spus. Apoi: Pe Ştefano îl duc eu acasă. Ne-am despărţit, eu coborând spre *Piatra lui Filip.* Acesta fusese un bătrân ascet, trăind într-o grotă sub stânca aceea. Când a murit, a fost îngropat acolo, iar pe stâncă a fost ridicată o cruce înaltă de piatră ce putea fi zărită de departe. Întunericul se mai dizolvase, treptat se însenina. Când a simţit că mă apropii, Ştefano s-a ridicat în picioare şi s-a întors cu faţa spre mine. Recunoscându-mă, şi-a ridicat braţele spre cer, regretând parcă ceea ce făcuse. Nu părea nebun. I-am pus scurta mea pe umeri, iar el mi-a făcut semn să-i aprind o ţigară. Am fumat amândoi, ca pe vremuri, stând pe piatra aceea umedă şi rece privind apa. Deasupra noastră norii s-au împrăştiat şi a apărut luna: era rotundă şi rece, ca un măr imens de aur.

Era aproape miezul nopţii când am ajuns acasă. Ştefano parcă uitase de tot, uitase poate şi de copil. Când am intrat în curte, s-a apropiat de Irina şi i-a şters lacrimile cu degetele sale osoase, şi lungi, clătinând din cap. Parcă vroia să spună: Nu e bine să plângi. Apoi a sărutat-o şi m-a chemat în casă. Irina ne-a urmat. Ştefano i-a întins un pahar, rugând-o prin gesturi să-l umple. Vroia vin, pentru amândoi. Când Irina a adus vinul, i-a arătat speriată medicamentele. Ştefano a dat din mâini, a lehamite. Eu am umplut paharele şi am băut amândoi, ca odinioară, pahar după pahar. Simţeam că ameţesc. Pe urmă au început durerile şi când a simţit că nu le mai poate suporta cu demnitate, Ştefano mi-a făcut semn să mă retrag. Mă simţeam neputincios, ca un câine bătut. Aş fi vrut să plâng.

Ajuns acasă, am văzut lumina arzând în bucătărie. Lena mă aştepta: îşi făcuse o cafea. Văzându-mă ameţit şi plângând, a plâns şi ea, apoi mi-a explicat că de câtva timp tot ar fi vrut să-mi spună ceva dar îi era teamă să nu se înşele.

Am întrebat-o ce s-a întâmplat. Mi-a spus că e însărcinată.

IV.

În noaptea aceea l-am visat pe Ştefano. Stătea acolo, la *Piatra lui Filip,* privind nemişcat râul. Era cu spatele la mine, într-o cămaşă albă. Nu-i vedeam faţa. Parcă aştepta şi aşteptam şi eu să se întoarcă. Apoi l-am văzut îndepărtându-se de râu şi era tot cu spatele spre mine, căci de data asta eu eram pe malul celălalt.

M-am trezit. Eram neliniştit şi gura mi se uscase. Am coborât încet din pat, atent să n-o trezesc pe Lena. Mi-am închipuit că aşteaptă un copil şi lucrul acesta m-a tulburat nespus.

Noaptea era umedă şi rece. N-am văzut luna pe geam, doar un colţ de cer presărat cu stele. Mi-am pus halatul, trecând în camera mea, unde-mi amenajasem o bibliotecă. Am deschis fereastra fără a aprinde lumina, lăsând ca aerul rece să năvălească în odaie.

Nu ştia dacă voi scrie sau nu. Simţeam viaţa ca pe un fruct cărnos în miezul căruia mă aflam undeva aproape de sâmbure, undeva aproape de adevăr. Trebuia să-mi potolesc setea: puteam merge în bucătărie sau afară, la fântână. Am ieşit în curte.

Răcoarea nopţii m-a învăluit, liniştindu-mi simţurile. Ceva se întâmpla: Deocamdată însă, un singur lucru simţeam cu toată fiinţa mea: era conştiinţa vieţii, a faptului că trăiesc. Cunoşteam această stare în care gândurile, sufletul şi trupul receptează la maximum certitudinea existenţei. Era starea cea mai propice creaţiei, când absolut toate celulele tale participă la naşterea miracolului pe hârtie: cuvintele, cărămizi de marmură se suprapun după imboldul raţiunii şi arhitectura, pe care n-o poţi decât bănui, a sufletului.

Am ajuns la fântână, dar nu m-am atins de apă. Aşteptam revelaţia unui lucru din care nu pricepeam încă nimic. Mi-am reamintit de visul lui Ştefano. Cerul era deasupra mea. Stelele care erau aceleaşi de milioane de ani. Şi noi: Ştefano, Lena eu... Şi ceilalţi. Şi atunci mi-am dat seama că, murind, noi nu murim de fapt, că ceva din noi trebuie să rămână şi pentru mai târziu. Dar ce anume? Sufletul? E mult prea puţin... Trupul putrezeşte, mâncat de viermi. Şi atunci? Gândurile? Nu... Adevărul era încă departe. Poate că nici nu exista. Ori poate că nu-mi era accesibil.

Eu eram cel bolnav, nu Ştefano. O clipă mi-a venit să pornesc prin grădini, spre cimitir. Poate că acolo aş fi putut afla ceva. Poate aş fi putut lua legătura cu tata... Murise de patru ani, dar încă nu mi-a dat nici un semn de dincolo. Ar fi trebuit să stau de vorbă cu cineva. Dacă aş fi trezit-o pe Lena, s-ar fi speriat. Şi dintr-o dată am simţit nevoia de a o avea.

V.

Lena dormea şi am impresia că nici nu se trezise de tot. Era obişnuită cu asalturile mele nocturne, acceptându-mă fără cuvinte, caldă, cu trupul copt şi tandru, fără de care n-aş fi putut trăi. O iubeam şi eu fără cuvinte şi de fiecare dată aveam impresia că împreunarea noastră e o nouă victorie împotriva morţii, o imensă sfidare în numele vieţii care ne dădea acest drept. Am rămas lângă ea, mângâind-o, până ce trupul i s-a liniştit, destinzându-se în urma voluptăţii. Trăiam intens şi conştient apogeul senzaţiilor ei, mai intens poate decât propria-mi plăcere. Întotdeauna mă linişteam eu cel dintâi, neabandonând-o însă. Pentru ea totul se petrecea ca-n vis, căci, nedeşteptată din somn, dar conştientă totuşi, mi se dăruia întrutotul. Şi, de obicei, în zori, mă întreba ce se întâmplase. Îi spuneam că nu ştiu, apoi, ca un joc mereu reînceput, se ducea la maşina de scris să vadă ce noutăţi au mai apărut pe hârtie. Ştia că după ce am făcut dragoste trebuie să scriu. A nu o face era un lucru pe care nu-l puteam concepe.

În noaptea aceea am continuat să lucrez la povestea mea despre cimitirul blestemat. Titlul nuvelei ar fi trebuit să fie ***Morţii vii*** sau mai degrabă ***Viaţa morţilor,*** era o istorie stranie a unei mici aşezări rurale în care morţii neîmpăcaţi din cimitir se pregăteau să se răscoale, sub semnul *Răzbunării*. În fond, povestea era simplă, dar îndeajuns de bizară ca s-o bage pe Lena în sperieţi...

Într-o noapte, sătenii constatară cu uimire că în cimitirul lor liniştit de pe colină se petrec lucruri ieşite din comun: se auzeau urlete înfiorătoare şi chiar împuşcături, flăcări hrăpăreţe înălţându-se spre cerul înstelat. Trei bărbaţi pornesc înarmaţi spre lăcaşurile de veci pentru a vedea ce se întâmplă. Când se întorc, unul, Ionas, cel mai tânăr dintre ei, e rănit. E îngrijit de medicul din sat şi flăcăul relatează că acel colonel german pe care în timpul războiului sătenii l-au ucis îngropându-l apoi fără preot într-o noapte în afara cimitirului – exact cu şapte ani în urmă – şi-a părăsit mormântul şi, împreună cu alţi câţiva morţi rebeli din cimitir, şi mai ales sinucigaşi, au pornit o ofensivă atroce împotriva morţilor cuminţi, credincioşi: au spart morminte, răscolind osemintele, au aprins focuri, gata să atace şi satul. Cei trei s-au luptat cu ei, iar Ionas a fost rănit. Rebelii erau ireali şi totuşi existau, iar marea dilemă era ce ar putea întreprinde ei, cei vii, împotriva lor, cum să te lupţi cu moartea, cu morţii, eşti neputincios, întotdeauna omul e neputincios faţă în faţă cu *moartea...*

Cam asta era şi încă nu ştiam cum s-o scot la capăt şi mult mai târziu

mi-am dat seama că în povestea aceea răsfrângeam în cuvinte neputinţa mea vis-a-vis de Ştefano, de puştiul lui şi de tot ce s-a petrecut în zilele acelea de sfârşit de mai şi-n nopţile acelea vegheate de aceeaşi lună rotundă şi rece a cărei raze nevii nu izbuteau să lumineze cărările întortocheate ale destinelor noastre.

VI.

A doua zi tot satul a pornit în căutarea puştiului. Au scotocit pădurea, văile, zăvoaiele de pe malul Mureşului. Câţiva tineri au coborât cu barca pe râu, cercetând şi prundişurile pe care apa îşi abandona de obicei victimele.

Era aproape de amiază când am pornit să-l văd pe Ştefano. Lena m-a întrebat: Vin şi eu? I-am spus că n-am nimic împotrivă şi că poate ar fi chiar bine pentru Irina. Cu o singură condiţie: să nu devină informatorul ei privind zvonurile din sat legate de dispariţia puştiului. Căci imaginaţia sătenilor a şi scornit câteva variante fanteziste: că l-ar fi răpit o lupoaică drept răzbunare pentru puii ei omorâţi de nişte vânători, că ar fi pedeapsa Cerului pentru că Ştefano, chiar şi pe patul morţii, refuza preotul, refuzându-l deci pe Dumnezeu. Şi aşa mai departe:

Era mult soare peste sat şi până la Ştefano am ocolit prin câteva grădini, preferând să mergem pe malul Mureşului. Lena a scos din buzunar două mere mari şi roşii. Pe unul l-a frecat de sân până a devenit strălucitor, iar când mi l-a întins nu ştiam ce să muşc mai întâi: mărul sau sfârcul pieptului ei zvâcnind parcă sub bluza-i albastră.

Ne-am oprit sub o salcie, chiar pe mal, unde iarba era mai înaltă. M-am aşezat. Ce facem? m-a întrebat Lena. Mâncăm mărul, i-am spus. Şi pe urmă, m-a întrebat ea. Iar eu: Cum vrei tu. Putem mânca mărul şi pe urmă.

Era chiar locul în care vara trecută ne cam făceam de cap, pe cont propriu... De obicei făceam dragoste în apă, ca nebunii. Pe acea porţiune Mureşul era lin, cu albia nisipoasă. Mă lăsam purtat de curentul slab, ţinându-mă la suprafaţă. Niciodată nu m-am temut de apă, iar în momentul în care îi dăruiam trupul meu, putea să mi se întâmple orice: între apă şi mine se crea un fel de intimitate fără egal şi dacă m-ar fi atras spre adâncurile ei, nu ştiu dacă m-aş fi putut împotrivi. Lena se scufunda, îmbrăţişându-mi trupul. Mă strângea cu încăpăţânare, apoi degetele ei începeau să-mi exploreze trupul, într-un mod care mă întărâta la culme. Când ieşea la suprafaţă, apa-i şiroia de pe păr şi de pe chip. Acum voi fi peşte şi am să

te muşc, îmi spunea, scufundându-se. Mă muşca prelung cu buzele, iar eu, nemairezistând, îi căutam sânii cu gura, târând-o în aval, spre un prundiş cu apa mai mică. Acum era ea deasupra mea, sub mine fiind pietrele late şi reci, iar peştişorii îmi ciuguleau firele de păr de pe picioare. Lena, eu şi apa eram o singură entitate. Pe urmă o luam în braţe şi o purtam până la mal. Din iarbă i se vedeau doar sfârcurile şi genunchii. Îmi plimbam gura pe trupul ei, simţind cum se cutremură de plăcere. Libidinosule, îmi spunea. Însă eram la fel de libidinoşi. Odată un ţăran bătrân a trecut pe lângă noi şi s-a făcut că nu ne vede...

În ziua aceea era sfârşit de mai, însă nu era de baie. Dar dragoste tot am făcut, fără s-o dezbrac pe Lena, ţinând-o doar pe genunchii mei. Mai târziu, ne-am întâlnit cu un pescar bătrân care, când a aflat că mergem să-l vedem pe Ştefano, ne-a dăruit o plătică bătrână. Ştiu că-i va face plăcere, ne-a spus. S-o privească măcar...

VII.

Pe Ştefano l-am găsit în curte. Irina i-a scos un fotoliu şi el şedea nemişcat, înfăşurat într-o pătură galbenă de lână. Uite ce ţi-am adus! **i**-a spus Lena, arătându-i peştele. El şi-a înclinat capul, în semn de aprobare. Tot trupu-i părea încordat şi încercam să-mi dau seama dacă e din pricina durerii sau a gândurilor.

Mi-a făcut semn să mă duc, să-mi torn nişte vin. Am intrat în casă. Retrase în bucătărie, Irina şi Lena plângeau.

Am întrebat-o pe Irina dacă Ştefano ştie de copil. Mi-a răspuns că n-a pomenit de el, dar e mai mult ca sigur că simte ceva..

Am umplut un pahar cu vin şi am ieşit în curte. Ştefano mângâia plătica. Arăta din cale afară de rău. Faţa-i era neagră, de culoarea pământului. Pielea i se strânsese pe oase, lăsându-i scheletul vizibil, înspăimântător. Păru-i rar încărunţise.

Ar fi trebuit să-i vorbesc, să-l încurajez, să-ncerc să-l distrag cât de cât din agonia lui; mi-era imposibil, mă simţeam mai neputincios ca el. M-a întrebat prin semne dacă mai scriu. I-am spus că lucrez la ceva, pregătind al treilea volum, dar e al naibii de greu, ar fi trebuit să studiez mai mult, să călătoresc, mărturisindu-i că uneori mă gândeam chiar să părăsesc cătunul acela, mutându-mă cu Lena la oraş. M-am abţinut să-i spun că Lena-i însărcinată: mi-a fost teamă că mă va întreba de puşti. Pe urmă am încercat

să-i vorbesc despre Mureş; apa se limpezise cât de cât, viiturile curăţind albia. Oricum, avea să fie un an bun pentru pescuit, ***mieii apelor*** au urcat deja pe văi, ca să-şi depună icrele. Toate astea însă l-au întristat pe Ştefano, devenise nervos, neatent. Pe urmă m-am apucat să curăţ plătica, acolo, în curte, lângă fântână. Ştefano a prins câţiva solzi în mână, mângâindu-i cu tandreţe.

Încă nu terminasem cu peştele când l-am auzit gemând. Trupu-i atârna într-o parte, avea ochii închişi; îşi pierduse cunoştinţa.

Tocmai ieşise şi Lena din casă. E pe moarte, mi-a şoptit. În dimineaţa asta l-a văzut doctorul şi a spus că e posibil să nu mai apuce ziua de mâine.

L-am luat în braţe. Nu mai simţea nimic. Era atât de uşor că m-am îngrozit; Irina mi-a deschis uşa plângând. Slăbise şi ea, era un miracol că se mai ţinea pe picioare.

L-am dus pe Ştefano în camera lui şi l-am întins pe pat. Câtva timp am mai rămas acolo. Pe urmă au venit câteva femei de prin vecini şi discutau despre înmormântare. Erau multe de făcut: cozonac, plăcinte, sarmale... Auzindu-le, simţeam că înnebunesc.

De sicriu te vei îngriji tu, mi-a spus Lena în curte. Aşa vrea Irina. Va trebui să te duci şi să vorbeşti cu bătrânul Aurel, tâmplarul... Dar nu s-ar putea aduce un sicriu de la oraş? am ripostat eu. Însă Lena mi-a spus că *aşa vrea Irina.*

Atunci mi-am pierdut calmul: Dar nici n-a murit, am spus, iar voi vreţi să-l îngropaţi deja!

Lena nu mi-a răspuns.

Am plecat spre casă şi, de data asta, n-am mai ocolit spre Mureş. Mă simţeam singur, aş fi urlat poate. Erau lucruri care mă depăşeau. Uneori viaţa e a naibii de complicată.

În realitate nu mă puteam obişnui cu ideea că într-o zi, peste un ceas poate, Ştefano nu va mai fi. Devenise o permanenţă a existenţei mele, era cea de-a doua jumătate a sufletului meu. Era copilăria mea, fratele meu... Şi mi se părea o nedreptate mai ales faptul că până atunci nici nu mă gândisem la toate astea, că până atunci totul mi se păruse normal.

Acasă am refuzat să mănânc. Puţin speriată şi tristă. Lena m-a lăsat în pace. Ea însă n-avea nici o vină, săraca...

VIII.

E o anume disperare în tot ce fac, în scrisul meu şi-n viaţa mea cu Lena. O anume disperare care face uneori să-mi scape esenţialul; mă simt mediocru şi neputincios. Savurez cărţile şi uneori le iau mai în serios decât propria-mi existenţă. Sunt mari semne de întrebare înaintea mea, la care nu voi putea răspunde niciodată. Suntem atât de mărunţi, trăim viaţa asta fără s-o pricepem. Ştiu că trăiesc, de ce o fac însă? Încerc să accept moartea, dar nu pot s-o înţeleg.

În ziua aceea am continuat să lucrez la ***Viaţa morţilor,*** dar nu înainte de a merge eu însumi la cimitir. M-a însoţit un bătrânel fără vârstă care cunoştea mai bine identitatea mormintelor decât aşezarea caselor din sat. Căci morţii nu-şi schimbă locul, mi-a spus el, în timp ce viii vând şi cumpără case.

L-am întrebat unde a fost îngropat neamţul acela. M-a lămurit că, spre deosebire de cei vii, morţii se călăuzesc după reguli foarte stricte. Un **necreştin** n-are ce căuta printre creştini, iar sinucigaşii sunt excluşi din marea comunitate a morţilor. Aceeaşi regulă este valabilă şi pentru cei înmormântaţi fără preot; în aceste condiţii, acel colonel pervers care, pe lângă faptul că violase băieţi şi era criminal, devenind apoi victima unei crime, a fost îngropat pe ascuns, noaptea, fără preot. Aşa a ajuns în afara gardului cimitirului şi, astfel exilat, nu i s-a pus nici măcar un băţ la căpătâi. Căci ar fi fost un sacrilegiu să-i sapi mormântul lângă morţii credincioşi şi blânzi ai sătenilor. După credinţă, un astfel de mort niciodată nu-şi putea găsi odihna. Acesta este motivul pentru care trece, după ani şi ani, la ofensivă: devine stafie, devine ***mort-viu,*** adică vampir. El se poate elibera de propria-i captivitate şi noaptea poate face rele. Ce fel de rele? Am întrebat eu. Poate ucide, mi-a răspuns bătrânul. Ucide, bând sângele oamenilor.

Acesta a fost şi mobilul povestirii mele. Căci movila colonelului era o realitate, m-am putut convinge de asta cu ochii mei. Iar după ce Ionas le povesti în noaptea aceea sătenilor calvarul şi peripeţiile din cimitir, bătrânii s-au adunat la sfat pentru a găsi soluţia eliberării satului de acel blestem fără precedent. A fost convocat primarul şi-n zorii zilei o delegaţie a purces spre grota bătrânului Filip, ascetul.

Câtuşi de puţin mirat de cele auzite, Filip a cerut un răgaz de un ceas pentru a se retrage în grotă şi a medita.

Era un om mărunt şi slab, cu o barbă lungă şi cărămizie. Din pricina întunecimii grotei ochii i s-au strâns, pleoapele i s-au zbârcit, întreaga-i

piele fiind numai şanţuri adânci şi înnegrite. Bărbaţii l-au aşteptat tăcuţi; în locul acela apele Mureşului descriau un cot imens şi erau din cale afară de adânci. Crângurile, care împrejmuiau stâncăraia cenuşie numită ***Piatra lui Filip,*** erau pline de cuibare de şerpi; erau lighioane respingătoare, groase cât braţul, în timp ce sus, printre stânci, în după-amiezile însorite, puteau fi zărite, dormitând, vipere cu corn.

Nimeni nu ştia de când sălăşluia bătrânul Filip acolo. Cu lighioanele şi sălbăticiunile care pogorau din codri se înţelegea bine, însă oamenii nu-şi puteau imagina cu ce îşi ţine zilele.

Când a reapărut în gura grotei, părea mai tânăr, faţa-i radiind de o lumină blândă. Lucrurile sunt clare, a spus şoptind, parcă împotmolindu-se în propriile-i vorbe. Trebuie să faceţi întocmai cum vă spun eu şi astfel va scăpa şi satul şi morţii paşnici de această uneltire a diavolului.

Iar sătenii au făcut legământ că-i vor urma întocmai sfatul.

IX.

Scriam şi era aproape seară şi parcă uitasem de puşti, de Lena, de Ştefano şi de mine însumi. Acum ştiu că a fost o laşitate din parte-mi: o lume întreagă răscolea ţinutul în căutarea copilului prietenului meu care-şi trăia ultimele ceasuri ale vieţii, iar eu cream, pierdut într-o lume clădită din haos şi din imaginaţie, pe propria mea neputinţă şi disperare.

Lena mi-a explicat odată situaţia cât se poate de sugestiv: e ca şi când, a zis, pus să alegi între o femeie pictată şi una vie, tu ai alege-o pe cea din tablou...

Nu i-am spus că eu găsesc cât se poate de firească o asemenea alegere, nu puteam fi atât de impertinent. Însă povestea se derula, epuizându-mă: în ziua aceea tot satul s-a urcat, la îndemnul bătrânul Filip, în cimitir, pentru o slujbă a împăcării şi a iertării. Nu a fost nevoie de ţăruşi ascuţiţi, implântaţi în inima morţilor recalcitranţi, deşi o asemenea scenă mi-a incitat la un moment dat imaginaţia. Apropiindu-mă de final, începeam să regret varianta mea în care Ionas e violat şi ceilalţi doi săteni ucişi de colonelul german. Ar fi fost totuşi o variantă cuminte în comparaţie cu cea în care morţii invadează satul, sugrumând copiii, muşcându-i de cap şi sugându-le sângele, în care bărbaţii se luptă cu ei cu furcile şi cu topoarele, sfârâmându-le oasele şi carnea împuţită a trupurilor, căci morţii ăştia te urmăreau prin foc şi prin apă, erau atât de hidoşi încât mi-era teamă că, citind acele pagini.

Lena mi-ar fi aruncat manuscrisul şi maşina de scris în Mureș.

Nu ştiu de ce aveam această poftă sadică de a distruge totul, oare ce vroiam, în fond, să mă ridic împotriva vieţii, să mă răzbun? Pe cine? Pe nişte bieţi oameni simpli? S-ar fi zis şi despre mine ca şi despre Ştefano că mi-am vândut sufletul diavolului, aşa că am distrus toate acele perspective bolnăvicioase, o motivaţie solidă fiind şi faptul că bătrânul Filip nu putea fi implicat într-o asemenea istorie delirantă.

Satul s-a urcat deci în cimitir, era amiază şi soare, era linişte şi pace. În fruntea mulţimii înainta ascetul, însoţit de preotul din sat, de primar şi câţiva dascăli. Au înconjurat cu toţii locul răscolit unde se afla îngropat colonelul, iar patru bărbaţi, cu lopeţi şi cazmale, au început să sape mormântul acela blestemat. L-au scos pe neamţ, aşezându-i osemintele într-un sicriu adus special pentru asta, stropit în prealabil cu apă sfinţită. Pe urmă au început slujba de înmormântare.

A fost o slujbă frumoasă, cu cântece, cu rugăciuni, în care însuşi bătrânul Filip a rostit câteva cuvinte, adresându-se oamenilor şi bunului Dumnezeu. El a cerut iertarea păcatelor acelui bărbat care, prin slujba aceea, a devenit unul din morţii comunităţii. De-acum e al vostru, s-a adresat oamenilor, ca fiul rătăcitor care s-a întors la sânul părintelui său. De-acum va face parte dintre morţii noştri, să-l iertăm, căci şi bunul Dumnezeu va ierta păcatele noastre.

Sicriul a fost dus în cimitir şi depus într-un mormânt. La căpătâi i s-a pus o cruce pe care s-a scris numele şi cele cuvenite, după actele care i-au fost luate înainte de a fi îngropat: ***Karl Guttman, născut în 1899 şi mort în a patra zi a lunii septembrie 1944. Odihnească-se în pace.***

Mă durea capul. Lena mi-a adus o cafea: băusem cam multe în ziua aceea. Am întrebat-o cat e ceasul: am văzut că e niţel cam supărată pe mine. E aproape seară, mi-a spus. Apoi: Mai ai? I-am spus că nu. I-am cuprins mijlocul cu braţele, îngropându-mi faţa între sânii ei. Să mergem la Ştefano, i-am spus. M-a sărutat. Mă duc să mă îmbrac, mi-a spus ea.

X.

Când am văzut lumea adunată în curte m-a fulgerat ideea că a murit. Aveam senzaţia că mă trezesc la realitate. Era din nou frig, un frig nefiresc şi bizar pentru seara aceea de sfârşit de mai. Cerul era senin, iar la orizont apăruse deja luna.

Lena îmi strângea braţul, aproape că plângea, nu mai apucă dimineaţa, mi-a spus, am mai trecut de două ori pe la Irina în timp ce lucrai. Ştefano e gata, nu mai recunoaşte pe nimeni...

Nu i-am putut răspunde, simţeam că ameţesc şi mi-era greaţă. Mâinile-mi tremurau, eşti bolnav, mi-a spus Lena, cred că ai febră...

Aveam febră, n-am stat mult, casa era plină şi nu înţelegeam de ce se înghesuie lumea în jurul unui muribund; nu vor să scape spectacolul, i-am zis Lenei, dar ea nu mi-a răspuns, un om trebuie lăsat să moară singur, am spus, apoi am început să strig: Lăsaţi-l în pace, pentru numele lui Dumnezeu, Ştefano n-a murit, e viu, lăsaţi-l cu durerea, cu chinurile, l-aţi încolţit ca pe un animal rănit, ce naiba vreţi, ce naiba vreţi de la el, mai bine v-aţi duce să-l căutaţi pe copilul ăla...

Oamenii mă priveau speriaţi, eu nu-i mai vedeam, cineva m-a prins să nu cad, să-l ducem acasă, am auzit glasul Lenei, erau prieteni buni, a mai spus cineva. Aşa că am căzut în întunericul acela adânc şi înalt, era aproape somn, era aproape moarte, apoi l-am revăzut pe Ionas şi pe bătrânul Filip, pe urmă pe colonelul Guttman ce-l ţinea de mână pe puştiul lui Ştefano... Lena! am strigat, sărind din pat şi încercând să mă ridic, copilul e mort, puştiul lui Ştefano e mort!

Îşi ţinea palmele pe fruntea mea. Aşa e, mi-a răspuns. Nu l-a mai văzut nimeni de ieri dimineaţa, totuşi, o speranţă trebuie să mai existe, o speranţă cât de mică, gândeşte-te la Irina... Ce s-a întâmplat cu mine? am întrebat-o. Nimic, mi-a răspuns, ţi-a fost rău. Poate că eşti răcit. Poate te doare: Ştefano e prietenul tău, murind, rămâi cu o rană imensă în suflet...

O rană...?

Lena, i-am zis, tu mă iubeşti?

Da, mi-a răspuns.

De ce mă iubeşti?

Nu ştiu: eşti ciudat, eşti bun, uneori eşti atât de slab, eşti ca un copil. Ai nevoie de mine...

Şi dacă mor? am întrebat-o.

Nu putem muri cu toţii, mi-a spus. Poate că unii mor ca ceilalţi să poată trăi... Ce, nu vrei să-ţi vezi măcar copilul?

Copilul... Da, copilul meu... Uitasem de copilul nostru. Lena mi-a prăjit nişte ouă cu şuncă, mi-a pus de un ceai. Cum e? mă întreba. Era mai bine. Şi aşteptam amândoi, parcă aşteptam să se întâmple ceva...

Era aproape de miezul nopţii când cineva ne-a bătut în geam: A fugit Ştefano, mi-a spus. M-a rugat Irina să vă anunţ...

A fugit din nou, i-am spus Lenei. Iar ea: Vin cu tine.

Ne-am îndreptat spre ***Piatra lui Filip:*** simţeam că e din nou acolo. Luna se ridicase deja deasupra sălciilor. O ţineam pe Lena de mână, aerul rece îmi făcea bine. Era o lună mare şi rotundă.

Niciodată n-am văzut-o aşa de mare, mi-a spus Lena. Dar eu o mai văzusem. În nopţile acelea de neuitat, petrecute cu Ştefano pe malul Mureşului.

Crezi că a ajuns până acolo? m-a întrebat Lena. În starea în care era... Iar eu: E acolo. Şi mi-e teamă că nu e singur...

Nu era. Şi nu se afla nici pe piatră.

Luna tremura peste Mureş, era atâta lumină că ne vedeam umbrele. Ne-am oprit pe stâncă, aproape de crucea lui Filip. Apoi am privit în jos: Ştefano era acolo, prăbuşit pe malul umed şi nisipos, cu braţele întinse, cu trupul, răstignit parcă, pe lespedea durerii. Iar alături, la nici doi paşi, trupul neînsufleţit al puştiului plutea pe apele line ale Mureşului, cu faţa în sus, luminată straniu de razele lunii.

Asta-i povestea, iar acum Ştefano e mort, iar eu am terminat ***Viaţa morţilor,*** *această incredibilă istorie a acelui colonel german, îmi dau seama că totul este, de fapt, o stare de spirit. Nefiind, am senzaţia că Ştefano nici n-a existat. Poate că n-a existat nici colonelul şi e foarte posibil că nici eu însumi să nu exist. Ceea ce rămâne însă sunt poveştile aşternute pe hârtie, doar ele contând cu adevărat. Scriindu-le, eu am devenit* ***altul,*** *ele urmându-şi, de acum, propria devenire.*